

ápr. 1-én három millió főnyi tagságuk volt. 1936 novemberében a nagyobbára anarhista beállítottságú katalóniai csapatok árulással határos hibákat követtek el. Ezek közül az egyik az volt, hogy legyilkolták 200 elfogott marokkóit. Eddig az ideig gyakran történt meg, hogy a köztársaságiakhoz egész marokkói századok csatlakoztak. Ettől a vérengzéstől kezdve a köztársaságiakra a marokkóiak úgy tekintettek, mint a kegyetlenség megtestesítőire.

Mikor Durutti — az anarhisták egyik legértékesebb vezetőembere — kikelt az ilyen politika ellen, megölték. Az ellene elkövetett merénylet után, 1936 decemberében egyre nagyobb lett a széthúzás a katalóniai anarhisták és Madrid között. Az is megtörtént, hogy egy szép napon a katalóniai csapatok otthagyták a madridi frontot. Elmenetelük a katalóniai segély megszűnését is jelentette. Azt hitték, hogy saját erejükkel meg tudják akadályozni Franco győzelmét és Kastília bukása után fel tudják építeni a katalóniaiak uralmát Spanyolországban. A lejátszódott események világosan bizonyítják, hogy az anarhisták ezzel a politikájukkal Francó legjobb szövetségeseivé váltak. Mikor a központi spanyol kormány Barcelonába költözött, energikus esz-közökhöz folyamodott az anarhistákkal szemben és igyekezett Katalónia összes erőit mozgósítani. Azonban már késő volt.

Iványi János

Korkép

Fink volt eddig a legnépszerűbb és legkedveltebb berlini kabaréhemondó, legutóbb azonban a német hatóságok nemcsak a fellépéseit tiltották be, hanem arra kényszerítették, hogy a nyugati erődítvények építésénél, mint közönséges munkás dolgozzék.

Itt közöljük azt a kis tréfát, mellyel nem kis mértékben vona magára Fink a nemzeti szocialista hatalmasok haragját.

Fink így szólt hallgatóihoz: „Ma

egy szép rejtvényt adok fel nektek. Ismeritek-e egy férfiú nevét, akinek tiszta árja a külseje, tiszta árja és amellet rendkívül okos is. A férfi nevének három első betűje G. O. E. 'Az ember világhírű.'"

Valaki rögtön felkiáltott: „Goebels!”

Nyugodtan mondja erre Fink: „Olyan férfiről beszélök, kinek a külseje tiszta árja.”

Megszólal más valaki: „Goering!”

Fink tovább mondja: „De kérem, én olyan emberről beszélek, aki nagyon okos.”

Amikor ezután már senki sem jelentkezik szólásra Fink rosszul csóválja a fejét: „Ügylátszik az utóbbi időben a német közönség művelődési színvonala nagyot süllyedt, pedig igazán nagyon könnyű kitalálni hogy kiről van szó. Én Goethe nevére gondoltam.

(N)

Innen-onnan

- **ANGLIA:** A világ legnagyobb ki kötője London, évi 59.764.000 ton. forgalom. Hajóépítésben első a földön. **Indiai gyarmata** első a földön a nádeukor-termésben (a világtermelés több mint $\frac{1}{3}$ -a), a rizstermelésben (a világ termelés több mint $\frac{1}{3}$ -a), a dohánytermelésben (a világ termelés $\frac{3}{10}$ -e), a juta-termelésben (a világ termelés $\frac{1}{3}$ -e), a teakivitelben (a világ termelés $\frac{1}{4}$ -e), a gyapottermelésben (a világ termelés $\frac{1}{6}$ -a), a szarvasmarha állománya legnagyobb a világon, 160 millió állat (a világ szarvasmarha állományának több mint $\frac{1}{4}$ -e) **Maláji gyarmatok:** a legnagyobb kaucsuk termeléséről híresek (a világ termelés $\frac{1}{40}$ -e), legnagyobb az ón (u. n. angol cin) termelése, a világtermelésben az első (a világtermelés $\frac{1}{2}$ -e). **Aranypart gyarmata** első a világon a kakao-termelésben (a vilg termelés $\frac{1}{40}$ -e) **A Délafrikai Unió** (mint Brit dominium): első az arany-termelésben (a világ termelésének $\frac{1}{3}$ -a) és a gyémánt-termelésben (a világ termelés több

mint $\frac{3}{4}$ -e). **Canada** (Brit domínium É. Amerikában) a föld nickel termelésében az első (85%-t termeli a föld nickeltermelésének). **Ausztrália** (Államszövetség, Brit domínium). A gyapjútermelésben első a világon (a világtermelés $\frac{3}{4}$ -e), úgyszintén itt van a legtöbb birka is (113 millió db.) a világon.

FRANCIAORSZÁG: Első a földön a bauxit-termelésben (a világtermelés $\frac{1}{3}$ -a). A bauxit alumínium kőzet melyből redukálás (itt oxigén elvonást jelent) útján nyerik az alumíniumot. Első szuperfoszfát- és gipsz-termelésben.

HOLLANDIA: Első a világon a virág termesztésben.

NÉMETORSZÁG: Első a földön a barnaszén-termelésben (a világtermelés $\frac{3}{4}$ -e), kálisó kitermelésben (melyet főleg a műtrágya és a szappan gyártásában használnak), valamint a szintetikus (mesterségesen, vegyi úton összeállított az u. n. műgumi, -benzin, -vaj, stb.) benzin és gumi gyártásában.

OLASZORSZÁG: Első a földön a szintetikus gyapot gyártásában. A műgyapotot Kazeinből (a tej alpanyagából a túróból) állítják elő.

A SZOVJETKÖZTARSASÁGOK SZÖVETSÉGE (S.S.S.R.). Első a földön a búza és rozstermelésben (22—23 millió tonna), a burgonya termelésben, a répacukor termelésben (a világtermelés $\frac{1}{5}$ -e), a len és kendertermelésben (a világtermelés $\frac{3}{4}$ és $\frac{2}{5}$ -e), fakitermelésben (a világtermelés $\frac{3}{10}$ -e), a platina kitermelésben (a világtermelés $\frac{2}{3}$ -a) és az aszbesztermelésben.

JAPÁN. Első a világon a nyers és műselyem gyártásban, az izzólámpa gyártásban, valamint a halászatban.

KINA. Teatermelésben első a világon (a világtermelés $\frac{2}{5}$ -e) valamint a babtermelésben. Óriási bányái azonban még majdnem feltáratlanok és így még nem szólhat bele a világtermelésbe.

MANDZSURIA. Első a világ szójabab termelésében (a világtermelés több mint fele).

AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK (U.S.A.). Első a kőszénkitermelésben (a világtermelés $\frac{1}{3}$ -a), a petróleum kitermelésben a világtermelés $\frac{3}{10}$ -e), a vízerő kiaknázásban, a villamos áram előállításában (a világtermelés több mint $\frac{1}{3}$ -a), a vasérctermelésben (a világtermelés $\frac{3}{10}$ -e), a réz ($\frac{3}{10}$), ólom ($\frac{3}{10}$), horgany v. cink ($\frac{2}{10}$) a sótermelésben (a világtermelés 22%-a). Első a kukoricatermelésben, valamint a sertésenyésztésben. Első a világ papírgyártásában, konzervgyártásban, acélgyártásban, autó és traktorgyártásban, mozdonygyártásban, gépgyártásban, sörgyártásban, szintetikus kaucsuk előállításában (használt kaucsukból).

MEXIKÓ. Első a föld ezüsttermelésében (a világtermelés $\frac{3}{10}$).

★

Az első rotációs (körforgó) nyomdagépet a Times nyomdájában állították fel 1866-ben. A nagy rotációs gépek ma egy 64 oldalas újságot összehajtvá 45.000 példányban tudnak előállítani egy óra alatt.

★

Az első írógépet a világon Amerikában Villiam Burri szerkesztette és 1829-ben szabadalmaztatta.

★

Az első dinamót (villamosáram fejlesztő gépet) Jedlik Ányos magyar természetbúvár és tanár (1800 jan. 3. — 1895. dec. 12.) 1840—50-es évek körül szerkesztette és készítette el. Azonban az akkori zavaros idők, majd az osztrák elnyomás miatt, korszakalkotó műve feledésbe ment. Csak jóval később, az ő dinamó elektromos elméletének alapján — melyet nem tartott titokban — 1865-ben Siemens (egy porosz mérnök) készíti el a tulajdonképeni második dinamót, amelyet szabadalmaztat és így — hála a „porosz tudomány“ elsőbrendűségének, — őt tekintik a dinamó feltalálójának.

★

Az első léghajót, Vasson fanciá missionárius jelentése szerint, melyet 1694-ben írt (tehát mintegy száz évvel azelőtt, mielőtt még Európában tudtak volna valamit is a léggömbökről) a kínaiak 1396-ban To-Kien császár trónralépésekor, az ünnepségek alatt bocsájtottak fel. Azonban bárhogy is van a dolog, a francia Montgolfier testvérek (József és István) készítették az első léghajót, melynek burka — ők papírgyárosok lévén — papírból volt. Az első léghajó felszállásának napja 1783. jun. 4.

A két fivér egy 12 m. átmérőjű papírral bélelt vászongömböt készítet. A súlya 219 kg. volt. Állítólag 200 kg. súlyt emelt fel. A gömböt füstgázzal töltötték.

★

Az első motoros repülőgépet az amerikai Wright testvérek készítették. A légsavart egy négy hengeres 15 lóerős benzínmotorral hozták üzembe. Az első sikeres repülést Orville Wright hajtotta végre 1903. dec. 17. 59 másodperelig volt a levegőben és kb. 300 m. repült.

Könyvszemle

NEHÉZ ORVOSNAK LENNI KINÁBAN

(Gervais Albert)

Egy fiatal francia orvos, Gervais Albert, Kína szívében, a Csentu-i (Szecsuan tartomány) franciskánus kórházban kap alkalmazást. A szakmájában alaposan képzett művelt fiatalember, jó porció frissességgel, életerővel vérében, aki emellett még jó fjet és bizonyos fokú egyenes gondolkodást és érzést is örökölt az ősi tartalékból, egyben a könnyed francia gondolatkifejezés és íráskészség eszközeivel is rendelkezik, tehát valaki, aki látni és felfogni akarja ami körülötte történik és emberségesen bele is folyni abba, amennyire megközelíthető számára, megírja útját Sanghaitól állomás helyéig, majd további ottartózkodásának kiütőköző cseményeit, melyek a „Kína-rejtély“ megfejtéséhez adatokat szolgáltatnak. Kína nemzeti és társadalmi léte nagy küzdelmében ma az érdeklődés egyik gyújtópontja és sokan bizonyára ezért nyúlnak a francia orvos „Nehéz orvosnak lenni Kinában“ címmel most magyarul is megjelent könyve után. Azonban, akik a mai gigászi eseményekhez kívánnak kommentárokat, útba igazításokat, csalatkozni fognak ebben az írásban, melynek az idő-

szerű tényekhez — mondhatniók — alig van kapcsolata, vagy pontosabban: csak távolról, nagyon-nagyon közvetve és egyoldalúan. Elsősorban a könyv történései már „régiek“, még a rablók és a rablótábornokok uralmának háborúskodásának korszakából valók. Igaz, hogy ez a „régén“ szinte csak tegnap volt és természetesen magában „rejtette“ (forrongó alakban) a ma kialakulásának minden feltételét — és épen ezen forrongó formák igaz képeinek meglátása lett volna az u. m. rejtelmes [Kína, vagy „Kína-rejtély“] helyes megfejtése. Azonban sikerülhetett-e a sok ezer-éves Kína rancos arcán ezeket a vonásokat — a fiatalság, a megújulás vonásait — felfedezni Gervais Albert doktornak, orvosiakban sokoldalú képzettségével és szolit általános műveltségével, jó fejével és jóhiszeműségével, de abszolút naivitásával, helyesebben teljes tudatlanságával, amint igazi társadalmi összefüggésekről van szó? És társaságával, a számára rendeltetett közzeggel, melyben mozgott és lélekedett?! Nézzük csak: A Sanghai-i francia alkonzul lebeszéli arról a szándékáról, hogy megtekintse a kínai városrészt, mert az „tele van mocskkal és kínaival“. Ugyanígy a Hankau-i bank igazgatója, aki, barátaival együtt, nem